

HUNDAR & ROVDJUR

Olika reaktioner på doft av rovdjur

Många hundägare får idag räkna med att det kan finnas rovdjur i de skogar där de går med sina hundar och säkerligen är det många som har funderat över hur deras hund skulle reagera vid ett möte med något av de stora rovdjuren.

TEXT & FOTO: ANNA PERSSON

I Värmland finns möjlighet att stöta på rovdjur i hela länet. Här bestämde sig brukshundklubbarna i Munkfors och Säffle för att i samarbete med Studieförbundet ta reda på mer om hundars reaktioner vid rovdjursmöten och resultatet blev två dagskurser i februari.

ATT FÖRUTSE HUNDENS REAKTION

Den övergripande frågan var om det går att förutse hur en viss hund kommer att reagera då den stöter på spår eller vittring av ett rovdjur. Jessica Åberg, Scandinavian Working Dog Institute/SWDI och ansvarig för utbildning av de statliga rovdjurs-hundarna vid Viltskadecenter (Sveriges lantbruksuniversitet) berättar att det faktiskt är möjligt och tillägger att man genom att känna till hundens reaktion på rovdjursdoft kan upptäcka om hunden markerar för rovdjur i skogen.

– Det första är att se till hur hunden är som individ. Är den lite ängslig och försiktig gentemot andra hundar, kan man ana att den kommer att reagera med försiktighet även för varg. Hundar som däremot är intresserade av andra hundar, kan visa samma intresse för vargar. De hundar som är extremt intresserade av andra hundar blir ofta väldigt intresserade av vargspår och kan till och med aktivt söka upp varg i skogen. Oavsett vilken hund man har så är det bra att känna till hundens reaktion vid rovdjursdoft så att det kan fungera som ett varningssystem för hundägaren.

Anledningen till att hundintresse även ger vargintresse är förstas att vargen är ett hunddjur och att våra hundar förmodligen ser vargen som en annan hundindivid. På samma sätt är det med lo, som är ett kattdjur. Hundar som är mycket intresserade av katt, visar ofta ett stort intresse för lo.

PRAKTISKA TESTER PÅ MUNKFORS BK

Brukshunden besökte brukshundklubben i Munkfors för att vara med när ett femtontal hundägare fick testa sina hundar för doft av lo, varg och björn. Vid ett test fick hundarna lukta på burkar med päls och vid ett annat test fick hundarna gå genom fyra olika skogsområden med dragna spår och rejält med doft från de olika djurslagen. I det senare testet ingick även vildsvin.

Testerna visade på stor skillnad i de olika hundarnas reaktioner. De flesta visade någon form av ängslan och flera ryggade undan från burkarna eller ville inte gå ut i de rovdjursdoftande skogsområdena, särskilt när det gällde björn. Jessica Åberg förklarade för en hundägare vars hund visade mycket stora reaktioner på dofterna.

– Det här är bra, nu vet du att du har en hund som inte kommer att söka upp rovdjur i skogen. Du kan lugnt ge dig ut och skulle din hund plötsligt reagera så här, så kan du bara vända och gå åt ett annat håll. Hunden kommer att markera i god tid och inte ha någon längtan att följa vittringen.

Ett par hundar visade stort intresse för rovdjursdoften och här fick hundägarna rådet att vara vaksamma i skogen.

– Det här är nyfikna och orädda hundar som mycket väl kan välja att följa ett rovdjursspår, så här får man se upp. Den här sortens hund riskerar att träffa på rovdjuren och visa ett aktivt intresse för dem.

TRÄNA HUNDEN ATT UNDVIKA ROVDJUR

Jessica hade dock lugnande besked till dem vars hundar visade lite väl stort intresse för rovdjursdofterna. Det går nämligen att träna hundar att undvika dessa dofter. Det går även att

lära hundar tolerera lukten av rovdjur, vilket är en viktig del i utbildningen av de statliga rovdjurshundarna.

Hur går det då till att träna hunden att undvika eller tolerera rovdjursdoft? Jo, när vi vet hur vår hund reagerar på dofterna så ska vi hålla utkik efter dessa reaktioner. När det gäller en ängslig hund där vi vill att hunden bibehåller respekten så ska vi förstärka känslan av obehag, till exempel genom att ömka den.

Om man däremot har en hund som ska klara av att spåra varg och vill stärka den så kan man stötta med attityden ”Det här var spännande, kom så går vi och tittar på spåret tillsammans!” och uppmuntra hunden att följa spåret med förarens stöd.

Hundar som är mer intresserade av rovdjursdoft än vad som är önskvärt bör aldrig tillåtas att följa ett rovdjursspår. Skulle det vara så att man själv vill titta närmare på spåret bör hunden först sättas i bilen så att inte det oönskade beteendet förstärks av förarens intresse. Även de mer ängsliga hundarna kan tillvänjas av rovdjursdoft, så det gäller att tänka sig för vilka signaler man ger.

För de som tränar spår i skogen och stöter på rovdjursspår gäller det att inte låta hunden följa det korsande spåret och att belöna rejält när den tar rätt spår. Jessica betonar vikten av att påverka hundens motivation:

– Det är precis som i vanlig hundträning. Vill man sänka motivationen för ett visst beteende så måste man höja motivationen för ett annat, det vill säga belöna det önskade beteendet – i det här fallet att hunden tar rätt spår.

RESPEKT, MEN INTE RÄDSLÅ

Hur rädd behöver man då vara för de svenska rovdjuren? Jessica, som själv bor mitt i ett vargrevir och ofta ser spår utanför huset, är inte rädd för att ha rovdjur så nära inpå men ser till att hennes hundar inte ofredar vilt i skog och mark. Hon betonar att det är viktigt att visa respekt för de vilda djuren.

– Jag har alltid mina hundar kopplade när det är mörkt ute. Det är inte för att jag tror att vargen ska söka upp hundarna, utan för att jag inte vill att hundarna ska springa efter varg och vara orsak till att det händer något.

Vargen är extremt revirhävdande och det är troligt att den ser hunden som en konkurrent. Det kan därför vara klokt att vara extra försiktig under parningsperioden eller i revir där det finns en ny tik, då vargen kraftfullt markerar revir även gentemot rävar och andra arter.

Även lodjuren hävdar revir, men är väldigt skygga så det är inte troligt att träffa på dem i skogen. De kan dock närma sig bebyggelse när det är ont om mat och kan då ge sig på främst katter.

Björnen är ett rovdjur med potential att vara farlig, men de har bra koll på människor som rör sig i skogen och om vi inte stör dem så finns ingen anledning att vara rädd. När det sker olyckor med björn har de oftast blivit påskjutna eller uppretade av en hund som sedan tar sin tillflykt till hundägaren.

– Som vi såg i testerna här så var det många hundar som reagerade med olust på björndoft. Det är svårt att tillvänja hundar på björn, snarare är det så att ju mer björn de utsätts för desto räddare kommer de att bli. Rädslan kan ta sig uttryck i undvikande och felriktade beteenden som överslagshandlingar där hunden plötsligt börja klia sig, rulla sig eller klänga på sin ägare. Men om hundar är nyfikna på björndoft kan man bygga säkerheten framåt i spåret och lära dem att spåra björn.

HÅLL HUNDEN NÄRA

Jessica är noga med att påpeka att även om de tester som hundarna varit med om ger god kunskap om deras reaktioner på rovdjursdoft, så finns det många andra faktorer som påverkar.

En hund kan reagera olika på rovdjursdoft beroende på vem den har med sig, till exempel en modig och nyfiken hundägare eller en som är mer lagd åt det ängsliga hållet.

Hundens intresse och reaktion kan också påverkas av om det är ett gammalt eller färskt spår.

Dessutom bör man tänka på att även hundar som är ointresserade av rovdjur kan triggas av sin jaktlust att följa efter ett flyende djur.

Att vara nära sin hund är en bra förebyggande åtgärd då det är mycket ovanligt att hundar som befinner sig inom synhåll för människor blir angripna. Ju mer tid hunden spenderar på egen hand i skogen och långt från föraren, desto större risk att stöta på rovvilt.

– Med kunskap, förnuft och god kontroll över sin hund behöver man inte vara rädd för att gå i skogen med hunden. Med all säkerhet är det så att varg och hund möts fler gånger än vi vet om och att det i många fall faktiskt går bra. Men risken att det händer något är större om hunden är benägen att intressera sig för rovdjur.

– Om det är så att du absolut inte vill träffa på rovdjur eller annat vilt i skogen, så vissla och sjung under promenaden. Det håller effektivt djuren borta ur din väg, avslutar Jessica. ■

STATLIGA ROVDJURSHUNDAR

Hundar har använts inom den svenska rovdjursförvaltningen i många år. Med hjälp av forskning och moderna träningsmetoder har utbildningen byggts om från grunden och vi har numera en framstående och dokumenterad tillförlitlig hundtjänst inom området.

Det finns tre sorters rovdjurshundar i Sverige.

Björnhundar och varghundar arbetar med dokumentation av spår (angrepp på hundar eller tamdjur, oskygga rovdjur, misstanke om illegal jakt) samt avlivning av rovdjur (skydds jakt och eftersök). De kan även användas för skrämsel och stötning av rovdjur i närheten av bebyggelse.

Besiktningshundar arbetar huvudsakligen med dokumentation av spår och ska kunna skilja på spår från olika sorters rovdjur.